

حيات

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلک پاشده کی داتره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوروده
داتره مخصوصه

نسخه هربرده ۱۰ غروشد

سنه لکی پوسته ایله ه لیرا .
(اجنبی ملکتر ایچین ه دولار)

ایونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسی
مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

مبارد امانیار ... دیار دها یور حیات قاتلم ۱

- نیجه -

۳ نجی جلد

آنقره ، ۲۲ کانون اول ، ۱۹۲۷

صافی : ۵۶

صاحبه :

فکر حیاتمزدده کی دورغونلوق

« حیات » ک لکچن نسخه سنده محمد عزت
بک بو چوق مهم موضوعه تماس ایدمک فکر
حیاتمزدده کی دورغونلوق سیلری کی کندی نقطه
نظرینه کوره ایضاح ایتدی . « حیات » ک الی
اوجنبی نسخه سنده بر سنه لک علم و صنعت
حرکتلری حقنده یازیلان مقاله لک آچیقجه
افاده ایتدیکی بوقسوللنی قید و تثبیت ایتدکن
صوکر ، بونک سیلری آرایان آرقاداشمز ،
مادی و اقتصادی شرطلردن زیاده سیاسی
عامللرک بونده مؤثر اولدیفنی ، و انقلاب دورلری
کی « سیاسی مفکوره لک خلقی هیجانه کتیردیکی
آنلرده حقیقت ویا کوزمه لک تحریری ایچون
هوسلرک ضعیفلا دیغنی ، سوله مکده در . عزت
بک نظر آ اقتصادی عامللرک بو خصوصده کی
تأثیری اوقدر فضله دکدر : « قولای ورفاهلی
بر حیاتک فکری و بدیی فعالیت ایچون الزم
اولدیفنی ادما ایله مک ، بیلدی کمز برچوق مثالره
نظراً ، پک یا کلش اولور ! »

اجتماعی حادثه لری ساده جه مادی سیلرله
ایضاح ایدن « تاریخی مادیه جیلک » طرفدارلرندن
دکم . حقیقی تاریخچیلر ، هیچ بر زمان ، اجتماعی
حادثه لری برتک رؤیت زاویه سندن کورمک
وساده جه برجنس عامللرله ایضاح ایتک کی دار
برتلقی به باغلا نمازلر ؛ بناء علیه ، برواقعه بی ایضاح
ایدرکن بالکیز مادی دکل هر جنس معنوی
عامللری ده حساب قاتمق مجبوریتنده درلر . فقط
بویله اولقله برابر « تاریخی ماته ریالیزم » ی
بوسبوتون رد و انکار ایتک ده قابل دکدر ؛ مثلاً
ایلک باقیشده صرف معنوی عامللرک محسولی
عد ایدیلن نه قدر حادثه لر ، حتی « بدیی حادثه لر » ،

« بدیی حادثه لر » واردرکه ، ای برتحلیل نتیجه سنده
برچوق اقتصادی شرطلره باغله اولدیفنی صراحة
آ کلاشیلیر . ایشته بونقظه نظر دن ، فکر
حیاتمزدده کی بوکونکی دورغونلوق سیلری
آراشیدر برکن ، مختلف ماهیتده عامللر آراسنده مادی
عامللره ده مهم بر موقع آیرمق لازمدر قناعتنده ایم .
عزت بک ده اشارت ایتدیکی وجهله ، فطره
بلکه برافضله نیکی بر آدام . غالباً ملی تاریخمزک
اوزون عصرلری دولدوران صفحه لر یله استیناس
ایتمش اولمقدن متولد بر حمله ، تورک
ملتک بر طاقم مجهول قدرت منبعلرینه مالک
اولدیفنه دائماً ایناندم و اینانیورم ؛ فقط بو
« حسی اعتقاد » و اونک تولید ایتدیکی « نیکیینلک » ،
هیچ بر زمان « شائیت » ی کورمکدن و اونی
بوتون آجیلنی و آچیلنی ایله تشریح دن بی منع
ایتمه مشدر صانیورم . ایشته بوندن دولاییدرکه ،
بر طرفدن اون بش یکریمی سندن بری ملکتنک
فکر سویه سنده بارز بر ترقی اولدیفنی ادما ایتمکه
برابر ، دیگر طرفدن بوکونکی علم مؤسسه لر مزک
اوروپاده کی امثاله نظراً « قرون وسطائی »
دینه جک قدر ابتدائی اولدیفنی اعتراف دن هیچ
بر زمان چکینه دم ؛ مشروطیتک اعلان دن بو
کونه قدر کچیردی کمز انقلابلرک وسعت و عظمتنی
سویله دیکم صیراده « ذهنیت » اعتبار یله دها
« مدرسه » تأثیرندن قورتولامادیغمزی و صوفه لک
شرق دن کله « قارا قابلی کتاب » ی رینه غریبدن
کله « صاری قابلی کتاب » ی اقامه ایدمک هنوز
« مقلدک » دوره سندن چیقامادیغمزی ده علاوه ایتدم .
ایشته بوکوچوک فقط اساسی نقطه بی قید
و تثبیت ایتدکن صوکر ، فکر حیاتمزدده کی

شومدهش دورغونلوق ، کندی نقطه نظر مه کوره
باشلیجه عامللری قید ایدیم : اولاً ، هنوز
بزده « عصری علم » تلقیمی موجود اولمادیغنی
کی ، بلکه اجتماعی تکامل سویه مزک بر نتیجه سی
اولارق ، معین علم و صنعت مسلک لری ده موجود
دکدر ؛ تصادفک سوقیه ویا تصلف سائقه سیله ،
یا خود اسکی تعیر ایله « تزین ذات و صفات
ایچون » هر هانکی علم شعبه سنه طائد بر قاج
کتاب اوقویان آدام ، محیطمزدده بوکونک اعلا
« متخصص ، عالم » کچینه بیلیر . « علم » ایله
« معلومات » آراسنده کی فرقی ساده جه « بیلن »
دکل فقط حقیقی معناسیله « آکلایان » قاج
آدامز واردر ؟ هر هانکی علم شعبه سنه لاقیردیله
دکل حقیقه حیاتنی وقف ایتمش قاج متخصصه
مالکیز ؟ غریبده عینی عنوانلری حائز مسلک دال لرینک
قارشینه جیقوب صلاحیتنی تسلیم ایتدیره بیله جک
آداملر مزک یکونی نه قدر در ؟ بوسؤاللرک جوانی ،
جد آحزن آوردر . لکن اعتدال ایله دوشونورسه ک ،
بونک باشقا تورلو اولماسنده امکان اولمادیغنی تسلیم
ایله رز : تورکیه ده کی برتک دارالفنون و بر قاج عالی
مؤسسه ، دها دون دینه جک قدر یقین برماضیده
قورولمش اولدیفنی کی ، حتی بوکون بیله ، دارالفنون
مدرسکی حال و استقبالی مؤمن و مقرر بر مسلک
دکدر . کتبخانه لر ، موزه لر ، انستیتولر ،
لابوراتوارلر کی علم مؤسسه لر مزده غایت محدود
و هر درلو اعتقادن محرومدر . اساساً « افکار
عمومیه » ده « فکر و صنعت » جریانلرینه هنوز
لایق اولدیفنی درجه ده قیمت ویرمه مکده در .
معنوی بر شرقی ، مادی بر فائده سی یعنی عمومی
حیاتده حقیقی بر یری اولمایان فکری مسلک ره

قونیہ موزه سنده کی کتب خانہ

سلوک ایدنلر، بویوک براکثریت نظرندہ حتی «کولونج» کورولمکدہ در. دیمک اولیورکہ مملکتدہ پک اوزون سنہ لردن ری موجود اولان مادی ومعنوی شرائط، حقیقی علم آداملری یتیشمہ سنی و فکر جریانلری نیک انکشافی قولایلاشدیرہ جق دکل، بالعکس زورلاشدیرہ جق مایتدہ در. جمهوریت ادارہ سی، ہر دلولتدیرلرہ مراجعتلہ، بو شرائطی سریعا تبدیلہ چالیشمق مجبوریتندہ بولونیور. ثانیاً، کنج لردہ برمصا۔ جبہ مزیدہ ایضاحہ چالیشدیغمز کبی، «ملی مفکورہ» قوتلندجکہ، کنج لر آراسندہ علم واختصاص حیاتہ آتیلحق آرزولری دہ جوغالا جق، و «عصری تورکیہ» نیک علم واختصاصہ قیمت ویرمہ سی بوجریانی برقات داہا جانلاندرہ جقدہ در. جهان حربندن صوکرا بوتون دنیاہہ اقتصادی وضعیتک آغیرلاشمہ سی، ہر طرفدہ کوردیکمز «مادی پستلک» جریانلری نیک قوتلنمہ سندنہ شہہ سز حامل اولشدر؛ بناء علیہ عزت بکک، حیات شرطلری نیک جوق قولای و قیمت حکملری نیک بوکونکندن جوق باشقا اولدیغی دورلردن مثاللر کتیرہ رک، اقتصادی حامللرک اہمیتی آزالتمہ چالیشمہ سی ہیچ دوغرو دکلدر. جوق آغیر فداکارلہ وابستہ اولان علم مسلکری، کنج لری جلب ایچون یالکمز معنوی دکل مادی جاذبہ یہ دہ مالک اولمالیدر. قرون وسطادہ «برلقمہ ویر خر قہیہ» قناعت ایدن حاملر بولونہ بیلیدری؛ فقط بوکون، حضور ورفاہہ، چالیشمق ایچون لازم کلن۔ مادہ دہ اولدجہ بہالی۔ وسائط مالک اولمایان بر آدامدن مشمر برایش بکلہ نہ من۔ انقلابلرک فکری دور غولغہ الک بویوک سبب اولایلہ جکنی تصور ایتمیورم۔ فی الحقیقہ «یوکسک صنعت» انقلابک مفید اولمادیغنی کویسترمک ایچون بویوک فرانسیز انقلابی زمانندہ کی فرانسیز ادبیاتی مثال کتیررلر؛ لکن، انقلابلرک یوکسک صنعت اثرلری اوزرندہ کی بو تاثیرینی بوتون فکر جریانلری نہ تشمیل ایتک، دوغرو دکلدر ظنندہ م۔ بالخاصہ بزم انقلابمز کبی، شیمدی بہ قادر یازیلامایان، دوشونولہ مہین بر جوق حیاتی مسئلہ لری اورتہ بہ آتان بر انقلاب کندی «فکر یانجیلرینی» یتیشدیرمہ لیدی. بونلرک یتیشمہ مہ سی انقلابک نتیجہ سی دکل، انقلابہ تقدم ایدہن اوزون زمانلرک، یوقاریدہ ایضاحہ چالیشدیغمز مادی ومعنوی شرائط حیاتیہ سنک اثریدر.

کرمبیلی زادہ محمد فواد

مولانا خاتقاہی، بوکون تورکیہ نیک اکبیدیہ، اک قیمتلی برموزہ سی حالہ افراغ ایدلشدر: تورک ذوقک، تورک بداعتک، تورک دہاسنک ایدزندہ اثرلری، آنادولونک اک خارق العادہ برنفا۔ لہ نیج وابداع ابتدکی بہاسی تقدیر ایدلہ من خالیلری، آوانیسی بورادہ محفوظدر. آوروپانک اک اوزاق برلرندن کلوب تدقیق ایدن مراقیلر، متخصصلر، تورک آلتدن جیقان بویدیہ لرقارشیستندہ حیران قالیورلر. قونیہ موزہ سنی طولدیران اشیاء آراسندہ آنادولو ماللرندن باشقا ابراندن، هندستاندن کلش اولانلردہ وارددر. بناء علیہ «اسلامی صنعتلر» دہ دائر تتبع یاباجق اولانلر ایچون قونیہ موزہ سی معظم بر کتاب، محتشم بر خزینہ در. حیاتک متعاقب صاییلرندہ بوموزہ و محفوظاتی حقندہ رسمی بر ایکی مقالہ نشر ایتک املندہ م۔ بوکون پوسطرلرلہ سادہ جہ موزہ نیک «کتبخانہ» قمنہ تماس ایدہ جکم؛

معمود بر تصادفہ قونیہ موزہ سی کتب خانہ سنک کشاد رسمک اجرا ایدیلدی کی ۲۷ تشرین ثانی ۱۹۲۷ بازار کونی بندہ اورادہ بولوندم.

بورادہ کی کتابلر۔ یازما و باصما۔ جلد اعتباریلہ [۳۲۲۲] عدددر. بعضاً بر جلد ایچندہ بر قاچ کتاب ظهور ایدر. بو اعتباریلہ یعنی کتاب اعتباریلہ قونیہ موزہ سی محفوظاتی [۳۶۹۰] ی بولقدہ در. پک نفیس جلد و تذهیبہ مالک اولوب موزہ دہ جامکانلر ایچندہ حفظ ایدیلن (۷۹) اربویکونک خارجندہ در. عموم یازمالرک عددی (۱۲۶۹) و باصمالرک عددی [۱۹۵۳] جلددر. موجود کتابلرک مانمان بوزدہ یتیشی، سکانی «ہمد سدید چلی» نیک مالی ووقفی اولدیغی اوزرلرندہ کی قید و مہر لردن آکلشیامقدہ در. کتاب مراقیلیسی و عالم بر ذات اولان «ہمد سدید چلی» قرقیش سہ بورادہ پوست نشین اولش و (۱۲۷۵) تاریخندہ وفات ایتشدر.

موزہ کتب خانہ سنی طولدیران کتابلر میانندہ مان ہریردہ تصادف ایدیلہ جکلردہ وارددر؛ فقط بر قسمی پک قیحتدار و پک نادر نسخہ لردن ترکیب ایتکدہ در. برجوق مشغولیتلرم آراسندہ بو کتب خانہ نیک محفوظاتی ایستہ دیکم کی تدقیق ایدہ مہدم، یالکمز شوبلہ برکوز کزدیردم و پک دکرلی یازمالرہ تصادف ایتدم. ازجلہ [۶۷۷] تاریخندہ قلمہ آلمش بر مثنوی نسخہ سی وارددر کہ اربانجہ اہمیتی درکاردر. کاتبی اولان «محمد ابن عبداللہ القنوی» بونسخہ یی «نسخہ اصلہ» دن اقتباس ایتدی کبی خانمہ دہ تصریح ایتکدہ در. آلتی بوزیمش یدی سنہ سندنہ یعنی بوندن آلتی بوجوق عصر اول قلمہ آلتان بوقیحتدار نسخہ نیک یازیسی نسخدر. ۶۱۳ صحیفہ در. جلدی۔ کوبک وکوشہ لری شمشہ لی اولق اوزرہ۔ نفیس در، فقط مع الاسف مقلی قویشددر.

بو نسخہ یکی تنظیم ایدیلش اولان دفتر دہ [۶۰] نومرودہ مقیددر. مولانا مثنویسنک بوندن باشقاداہا [۱۳] نسخہ سی موجوددر.

موزہ کتب خانہ سندنہ (۴) نسخہ دہ (دیوان کبیر) بولونقدہ در کہ بونلرک اک اسکیمی ایکی جلد اوزریندہ در. بواکی نسخہ نیک کاتبی «حسن بن عثمان المولوی» در. (۷۶۸) دہ باشلامش (۷۷۰) دہ یتیرمشدر. یازیسی نسخدر. برنجی جلد (۳۰۵)، ایکنجی جلد (۳۴۰) صحیفہ در. بونسخہ (شرف الدین) نامندہ بر ذاتہ مخصوص اولارق قلمہ آلمشدر کہ کاتب بوذاتہ (امیرسانی المولوی) عنواتی ویریور [*] بودہ (۶۶) نومرودہ مقیددر.

ینہ بورادہ کی اسکی نسخہ لردن بری دہ مولانا نیک اوغنی (سلطان ولد) ک (ابتدائنامہ، رباننامہ، انتہانامہ) سنی احتوائتکدہ در کہ (احمد ابن محمد الکاتب) طرفندن (۷۳۲) تاریخندہ قلمہ آلمشدر. بو (۶۲۸) صحیفہ در. نسخدر. (۷۶) نومرودہ مقیددر.

موزہ کتب خانہ سندنہ فضولینک پک اسکی و معتبر بردیوان نسخہ سندنہ تصادف ایتدم. یازمانسخہ لرک مان ہبسنده کورولدیکی اوزرہ بوندہ دہ (قصیدہ لر) قسمی یوقدر. سادہ غزللر، غمشلر، مسدسلر الخ... اوقونوبور. (۹۸۴) دہ یعنی فضولینک وفاتندن یکرمی برسہ صوکرا (حسین بن کلشی «علم کاشی») طرفندن یازیلشدر. آذری شیوہ واملالطریخی تماماً محافظہ ایتکدہ در. «فضولی دیوانی» نیک یکیدن و صحیح بر صورتدہ طبعی حالندہ بونسخہ دن مستغنی قالیناماز. بورادہ بردہ (عاشق عمر دیوانی) وارددر.

(حافظ حسین ابن الحاج اسماعیل ابوانسرائی) مراق ایتش، بو بویولر تورک شاعرینک نہ قادر غزلی، قوشامی آلنہ کچمش ایسہ طوبلامش (۶۶۹) صحیفہ لقی قوجا بر جلد وجودہ کتیرمشدر. جامی، خانمہ دہ شوسوزلری سوبیلور: [...] بودیوان ذیشان عاشق عمری مدت مدیدہ وایام عدیدہ سی وکوشش ایلہ بو مرتبہ بہ علی قدر الطاقہ کتوروب ترتیب حروف اوزرہ تحریر و نیجہ کرہ محو اثبات ایلہ تقریر ایدوب بعدالانام واصل اولدقلریمزی دخی ذیلنہ درج وادخال وبوندن صکرہ دخی دست آوراوئلری دخی قید ایلک اوزرہ نظام ویرلدی. بو سنہ جلیلہ تاریخندہ، کہ (نسخات اللہ ۱۱۹۷) سال اتمام بیان ایدر، جامی اولان حافظ حسین ابوانسرائی کہ سکبانیان اوجاغندہ اون بشنجی زمردنک دعا جیلرندن اولوب بو خدمت جلیلہ یی احباب ذیشانہ یادکار و اخوان ختایہ برکزار ایلشدر. غرض بیغرضی دخی بودر کہ مطالعہ ایدن

[*] قویہ دہ (شرف الدین جامی) وارددر. قونیہ وعبیری نامندہ کی اثر، جامعک بانیسی مشایخن اولاق کویستیرورسہ و ققیہ سنک تدقیق ایجاب ایدر.

ترقی فکرینک منشا و نظامی

۱۹ نجی آلامه عصرینک ایلک نصفه

— ۱۸ —

فلسفه بحثلری

(فیخته) نك ، اخلاق اراده بی هرشی و مطلق بر قدرت کبی نجم ایندیرن اراده جیلک فلسفه سی نه لکه ایچنده بولونان و ایچین ایچین انکشاف ایندیکی حالده متحد بر حمله بابامایان آلمانیاك وجدن و اراده یه اینانغسی ایچون فعلاً جوق مؤثر و امثالیز بر تلقین واسطه سی اولدیغنی آرزمانده کوسترمه سی اعتباریله قیمتته دییه جک یوقدر . یالکیز هر حقیقتک ولوکه اخلاق اولسون مطلقا اراده جیلکله آله ایدیلکجه ایستاق فلسفی تفکرایچون لایحطی بردستورا لامازدی . بونک اک مثبت دلیلی فلسفه تاریخک باشدن باشه وولوناریزم (اراده جیلک) و نه ته لاه قنوالیزم (ذهن جیلک) مجادله لری ایچنده تکیون و تکمیل ایتیه سیدی . تاریخک هر دورنده بر برلریله چارپشان بو ایکی مذهب زمان زمان مظفر و مغلوب اولشر و فقط بر برلری اصلا احما ایدمه مشلردر . قرون اولیده قاهر غلبه ذهن جیلکده قالمقله برابر اراده جیلکده سلاحسز قالمشدر . خریستیانلغک ظهوری و دینی میستیسیزم اراده جیلکله یکی بر حیات ویرمکله برابر (آرسطو) بی استناد طانییان علم کلاسیکلره ذهن جیلک یکیدن اویانغده کیچیکمه مشدر . قرون وسطانک (۱۲) و (۱۳) نجی عصرلرنده حدقصولیه واران ذهنی علم کلاسیکلک قارشینه (دونس قوت) [۱۲۲۴ - ۱۳۰۸] وسائر انکلیز نو مینالیستلری چیقارقی عملی حیاته متوجه بر میستیسیزمی پروتستانلغه قادار کوبوردیلر . از جمله

وصفایاب اولان اهل عشقندن بردعا ایله حیاته اولدجه سلامت دین ، و بعد الفوت روح روانه بر هدیه ناجیزانه تعیین بیوریه که دیمشدر : بو کون بکا ایه یارین سکادر . نمت [بونسخه نك ظهرنده شویتی اوقوبورز :

ایشیدوب بنده وفاتن اکا دیدم تاریخی [*]
اوله عاشق عمرک جلوه کمی عدن جلیل

۱۹۱۹

« حافظ حسین ابوانسرائی » نك خیالی پارچال طوبلادینی کورولویور . مع هذا بعض جونکلرده تصادف ایندیکم بر ایکی نفیس قوشمانی بو نسخه ده بولامادم . هر نه اولورسه اولسون جامعک همتی تقدیره لایقدر . عاشق عمر منظومه لرینک جوغی قافیه لرینه کوره حیا صیراسیله تنظیم ایدیلش اولدینی ایچون نسخه نك باش طرفنده (حرف الالف ، حرف الباء ، حرف التاء ...) یولنده بر فهرست ده موجوددر . [*] وزنه کوره « ایشیدوب بنده وفاتن اکا دیدم تاریخی » دیمک اقتضا ایدر .

(لوتار) [۱۴۸۳ - ۱۵۶۴] بوتون آتشین دهاسنی خریستیانلی یونان ذهن جیلکک حکم و نفوذندن قورنارمه یه صرف ایددی . اونجه بو ذهن جیلک خریستیانلغک حقیقی طبیعتی قارارتان و اوجوران بر مصیبتدی . (لوتار) ک دوستی و پروتستانلی طرفداری (مه لانتون) [۱۴۹۷ - ۱۵۶۰] دخی « قلبی و اونک بوتون احتراسلری انسانک اک مهم واک اساسی بر قسمی » اولارق مدافعه ایدر . کذا (یاسقال) عینی جریانی تمیل ایدر . فقط بشر سلامتی هیچ بر زمان نه یالکیز اراده ، نه ده یالکیز ذهن قوتیله نأمین ایدمه جکی متصل ادراک ایندیکی ایچون هر ایکی جریانی تعمیق ایدرک یورو مکن فارغ اولماز . نهایت (قانت) ذهن ایله اراده مسئله سنه ده اوطور اقلی بر صورت حل بولغه چالیشه رق ذهنده نسی اراده ده مطلوب بر بیلکی اولدیغه حکم ایتکله مثله بی یکی بر صفحه یه ادخال ایدر . (فیخته) ، خوجاسنک یایدینی یکی اراده جیلکک صار صینتیلری ذهن جیلره ویریلن تعویضانده بولارق اولانجه قوتیله اراده جیلکی یاشاتیر . (شه لینگ) باقیلیرسه نه « بن » ، نه دن « بدن غیریلر » یعنی نه « ذهن » ، نه ده « اراده » مطلق دکلدرد . باشقه بر تعبیرله « نفس » ک وجودی « شی » ایله « شی » ک وجودی ده « نفس » ایله مشروط اولوب بونلردن هیچ بری یالکیز باشه مطلق اولامازلر . (بارقله ی) [۱۶۸۴ - ۱۶۵۳] ، « نفس » سز « شی »

بوتون اثر (۶۶۹) صحیفه طومقده در . دفترده ۱۴۴۱
نومروده مقیددر .

بوراده موجود قیمتلی اثرلر میاننده مشهور نورک شاعری (احمدی) نك تا [۸۶۴] ده « عطاء الله ابن عبدالله » طرفندن یازیلش « اسکندرنامه » نسخه سی ده واردر . یازیلی نسخه در . مجموعی (۶۱۵) صحیفه طومقده در . بونلردن باشقا (حدیقه السعدا) نك (۹۸۵) و (۹۹۴) ده یازیلش ایکی نسخه - یله (شاه وکدا) نك (۹۷۰) ده ، (کنه الاخبار) ک (۱۰۶۳) ده یازیلش برر نسخه سی دفته شایان در .

برجوق مشغولیتلم آراسته قونیه موزه سی کتبخانه سنک محفوظاتی ایسه دیکم کبی کوزدن کیچیره مدم . موزه نك چالیشقان مدیری یوسف بک طرفندن (فیش) لر وجوده کتیریلکدر . کتبخانه نك ده درست تنظیم اولان الفبائی دفتری ده میدان کله جک اولورسه تدقیق و تتبع اربانه بویوک بر سهولت ابراز ایدیلش اولور .

علی جانب

اولادیغنی کوستردیکی کبی (لوق) ده « شی » سز « نفس » اولادیغنی تشریح ایتشلردی . ذاتاً (فیخته) ده ماده نك اراده یه مقاومت ایندیکی وجوهر نك بوتون آراسته کی مجادله ده اولدیغنی تصدیق ایتبورمیدی ؟ فضله اولارق اخلاق اراده نك مطلقه ایشیه سی ماده یله مجادله ایتیه سنه مشروط بر افاق بویکی عالم آراسته کی ظاهری تضادک عینی بر نظامه ایر کیچ اویه جقلریخی دولایسبله تسلیم ایتک دکلیدر ؟ شو حالده مطلق ، نه طبیعت (شی) ، نه ده انسان (نفس) اولوب او ، یا هیچ یوقدر ، یا وارایه - که آلمان ایده آلیرمی ایچون البته اولاجقدر - بو ، آنجی بوتون تعارضلرک بر ترکیبی یعنی هر درلوشروط و قیود موجودیت فرقنده و ظاهر ضنده بالذات شرط ابتدا و اقضا ، طبیعت و انسانک منبع و منتهای اولان بر مبدأ اولابیلر .

بو تلقیه کوره نه بن ، بدن غیریلری حاصل ایده بیلیرم ، نه ده بدن غیریلری حاصل ایده بیلیرلر . بناء علیه (شه لینگ) ، نفسی بر ایده الیزم قبول ایتیه دیک کبی سانسوالیزمی ده رد ایدر . اونجه بر وشره غیریلر یعنی انسانه طبیعت رباضور تفکر و وارلر بر برلری نك مسببی اولقد برابر هر ایکسی ده نه اراده بر اولطایانه بوکک بر مبدأ ده مشقدرلر . [باقیلیرسه بومبدأ بزه ، تعبیر فرقلری بر طرف ، (اسپینوزا) نك « جوهر » یی خاطر لاتیر .]

بو فیلسوف ده (فیخته) کبی فلسفه یی مطلقک بر علمی کبی قبول ایدر . یالکیز بو علمی منحصرأ « بن » ، حصر ایتیه یوب طبیعت ده تمیل ایتک صورتیله (فیخته) نك سیسته منده کی بویوک بوشلنی دوله ورر . مطلق علمزه کلنجه بو ، نه « بن » دن ، نه ده « خارج » دن کله یوب بونلرک فوقنده کی بیطرف مبدادن قبل بر اصول ایله قازانیلیر . تجربه و مشاهده لره

مستند نظرلر فلسفه نك قبلی نظرلری ناقض اولامادندن باشقه بونلرک حکملرینه انقیاد مجبوریتنده درلر . چونکه واقعلر نظامی (شأیت نظامی) ایله فکرلر نظامی (مفکوره نظامی) مصدر مشترکلرنده یکدیگرلری نك عینی اولدقلرندن مطلق بر مبدأ کندی نك تفیضی اولاماز . یعنی طبیعت ایله روح ایکیز همشیره لر کی اولوب بریسنده مطلقک وجودی ، دیکرنده ده فکری ظاهر اولقددر . دینه بیلیرکه طبیعت ، روحده خیال حائنده ، روح ده طبیعتده شی حائنده متریدر . باشقه بر تعبیرله طبیعت ایله روح آراسته اوله تام و متوازی بر انکشاف واردرکه بر بستی انکشاف ایتیریه ده قانونیه دیکرنده ده چار برر . بونک ایچون فکر کیت کیده شأیت اولاجق ، شأیت ده کیت کیده ایده ال یعنی مفکوره اولاجق بوسورتله مفکوره و شأیتک عینی اولان مطلق ، پیدر بی تظاهر و تحقق ایده جکدر . یالکیز تاریخ ، زمانده انکشاف ایندیکنه و زمان ده حدود سز اولدیغه کوره بالضروره نامتناهی